

איסור הקמת אשלה ומצבה ומשפט עובד עבודה זרה

פרק טז, פסוקים כא-כב

פרק יז, פסוקים א-ז

איסור הקמת אשרה ומצבה ומשפט עובד עבודה זרה – שאלות

- 1.** מדוע אוסרת התורה לטעת אשרה ולהקימ מצבה?
- 2.** "על פי שניים עדינים או שלשה עדינים יומת הפט" (פס' ו). מדוע מוסיפה התורה "או שלושה עדינים"? (ברור שם ניתן להרשייע על פי שני עדינים, הרי שגם שלושה יספיקו).
- 3.** "לא יומת על פי עד אחד" (פס' ו). מדוע לא ניתן לקבל עדות על פי עד אחד?
- 4.** "וְהִגֵּד לְךָ וְשָׁמַעְתָּ וְדָרַשְׂתָּ הַיּוֹטֵב וְהַגֶּה אֲמֵת נְכוֹן הַדָּבָר" (פס' ד). מאיזו מילה בפסוק ניתן למוד שצרייך לחקור ולבדוק את העדים בצורה מקיפה ויסודית בטרם מקבלים את עדותם?

***כמה חקירות יש לעשות על פי חז"ל?**

נקודות להדגשה

- "אשרה" היא אילן ועובד אלילי נহגו לנטווע אותה בסמוך למזבחותיהם.
- "מצבה" היא אבן אחת (בשונה ממזבח שבנוי מכמה אבניים) ועובד אלילי נহגו להקריב עליה את קרבנותיהם. אסור לטעת אשרה ולהקימם מצבה, מכיוון שעובדי עבודה זרה נוהגו לעשות זאת ועלינו להתרחק ממעשייהם.
- איסור עבודה זרה הוא מהחמורים ביותר ביהדות והעונש עליו הוא סקילה.
- למרות הרצון לברר את הרע (ובמיוחד ע"ז) יש להיזהר ולברר היטב לפני שמאשים מישראל שפצע. לכן נדרש לפחות שני עדדים שראו את המעשה, עליהם למסור בדיקת אותה עדות, וכਮובן שיש לחקור אותם "היטב" (שבע פעמים לפי חז"ל) – כל זאת כדי שחלילה לא יואשם אדם חף מפשע.
- התורה מציינת "או שלשה עדים" כדי ללמד שם עדותו של אחד מתוך השלושה נמצאה פסולה כל העדות פסולה (ולא נגיד שנפסול אותו ונתקבל את העדות של השניים האחרים).
- מובן שלא ניתן לקבל עדות על פי עד אחד, כי עד אחד אינואמין, ייתכן שהוא משקר. ניתן לקבל עדות על פי שניים לפחות.

מדריך במערכת המשפט ומצוות לא תסור

פרק יז, פסוקים ח-יג

מדרג במערכת המשפט ומצוות לא תסור – שאלות

1. "כִּי יְפָלָא מִמֶּךָּ דָּבָר לַמְשֻׁפֶּט..." (ח). א. מה פירוש המילה "יפלא"?
- ב. מה צריך לעשות שופט שאינו יודע כיצד לפסוק במשפט?
2. "אֶל הַשֻּׁפֶט אֲשֶׁר יְהִי בִּימִינֵם הַמֶּס'" (פס' ט). א. מי הם השופט שעשו מדבר הפסוק? ב. מה לומד רשי' מהמילים "בימיים המס"?
3. מיילו מילים לומדים שגם אם השופט אינו מסכימים עם פסקת ראש הסנהדרין אסור לו להמרות את פיו?
4. מי הם "זקן מראה"? ומה דין של אדם זה?
5. "לَا תִּסְעֹר מִן מְדָבָר אֲשֶׁר יָגִידוּ לְךָ יְמִין וּשְׂמָאל" (יא). א. איך זה חובהnlמדת מפסק זה? ב. מה מדיק רשי' מהמילים "ימין ושמאל"?

נקודות להדגשה

- כאשר נעלם מעיני השופט שiyorב בעיר מערבי המדינה דבר הלכה, עליו לлечת אל בית הדין הגדול (=הסנהדרין) בירושלים (שהיה סמוך לבית המקדש), כדי לברר כיצד עליו לנוהג. השופט מחויב לקבל את הכרעת ראש הסנהדרין – הוא השופט (בה"א הידיעה) "אשר יהיה בימיים ההם".
- מהמיילים "בימיים ההם" מלמד רשיי שהחובה לצית לשלופט (=ראש הסנהדרין) היא חובה מוחלטת. כלומר גם אם השופט נתפס בעינויו כנחות בהשוואה לשופטים שהיו בדורות שלפניו, עדין חובה לשם קולו.
- יש כאן מדרג: בתחתית נמצא בעל הדין/האדם שבאה להיוועץ עם השופט, מעל נמצא השופט שiyorב בעיר, ומעליו השופט העליון – ראש הסנהדרין. גם אם השופט אינו מסכים עם פסיקתו של ראש הסנהדרין הוא חייב לשם קולו, כמו שנאמר בפסוק: "לא תסור...". אם המרה את פיו, הוא נקרא "זקן מראה", ועונשו מיתה.
- מהפסוק "לא תסור מון מהזבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" נלמדת החובה לשם קול חכמים. רשיי מוסיף שגם במקרה קיצוני בו חכמים מורים הלכה אשר עומדת בנויגוד, לכארה, למראה העיניים – כגון על ימין שהוא שמאל – חובה לשם קולם.

שאלה שהייתה במשפטן ארצי

ראובן ושמעון פנו לבית הדין כדי שיפסוק בסכסוך
כספי שהיה ביניהם.

הדין בבית הדין פסק שרואובן חייב לשלם לשמעון.
ראובן טען שהדין אינו גדול מספיק כדיננים בדורות
הקדומים, לכן אינו חייב לשלם.

עיינו בפרק יז, פסוקים ח-יא **והעתיקו**
מהפסוקים את המילים המוכיחות לפি רשיי
שרואובן טועה וחייב לצייה לפסק הדין.

מצוות המלך

פרק יז, פסוקים יד-כ

מצוות המלך – שאלות

1. מהם שני התנאים לבחירת מלך? (פסוק טו)
2. ציינו שלוש מצוות לא תעשה החלות על המלך.
3. מה משותף לשלוות האיסורים שרשמתם בשאלת הקודמת?
4. ציינו באילו מצוות עשה מצווה המלך.
5. "וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר" (יח). א. כמה ספרי תורה צריך המלך לכתוב? ב. היכן עליו להניחם? (ראו בראש"י)
6. מה יהיה שכרו של מלך שיקיים אתמצוות ה' ? ציינו 2 דברים.

נקודות להדגשה

שני התנאים לבחירת מלך:

שלא יהיה נוכרי ושahi יבחר אותו (כמו למשל אצל שאול ודוד).

מצוות לא תעשה החלות על המלך:

א. "לא ירבה לו סוסים". הטעם: כדי שלא ישיב את העם למצרים להרבות סוסים (הסוסים גדלים למצרים ומשם הם נקניהם).

ב. "לא ירבה לו נשים". הטעם: כדי שלא יסור לבבו וישכח את ה'.

ג. "וכסף וזהב לא ירבה לו מואוד".

nicer שיש קשר בין שלושת האיסורים: **כסף, זהב** ויתר דברים המרחיבים את הדעת – **סוסים, נשים** – עלולים להביא את המלך **LAGA'AH V'LASHCHATH HU**.

מצוות עשה החלות על המלך:

לכתוב לו 2 ספרי תורה (אחד בביתו ואחד עליו) ו**לקראא** בספר התורה.

גם המטרה שלמצוות אלו היא שהמלך לא ישכח את ה' שבחר בו ונתן לו את הכוח לעשות חיל.

מלך שיקיים את המצוות – מלכותו תאריך ימים ובניו ימלכו אחריו.